

С Т А Н О В И Щ Е

От доц. дпн Минчо Христов Куминев, Технически Университет, София

Относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” с автор Милена Стоянова Йоцева – Кънчевска, ВСУ

Темата на дисертационния труд е „Северноатлантическият договор между ценностното и кризисното разширяване на НАТО (трансформацията на НАТО)”, професионално направление 3.3 Политически науки. Общият обем на дисертационния труд е 250 печатни страници, включително използваната литература. Докторатът се състои от увод, изложение в четири глави, заключение и библиография. Ползвани са 366 чуждестранни и български източника в областта на международните отношения, геополитиката, международната сигурност. Обхванати са различни аспекти на дейността на Северноатлантическия съюз, като се анализират процесите, свързани с проблемите на международната сигурност и динамиката на политико-икономическите и военно-политически процеси през последните години.

Темата на дисертационния труд е изключително актуална предвид процесите, на които сме свидетели през последните години: дестабилизация на огромни територии в Близкия изток, Северна Африка и Източна Европа. Докторантът аргументирано и задълбочено е развил тезата за необходимостта от конкретни трансформационни процеси в концептуалната и практическата функция на НАТО, които да отговорят на новите предизвикателства в съвременния свят.

Открит и полемичен е въпросът доколко НАТО се справя с основните проблеми пред съвременния свят - тероризма, наркотрафика, миграционните процеси, които заплашват през последните месеци да дестабилизират значителни региони на Европейския съюз. Докторантът е засегнал изключително важни проблеми като „определяния от мнозина като недостатъчно добре формулиран и способстващ проявата на „двоен стандарт“, член 5 на Северноатлантическия договор”, както и „необходимостта от предприемане на по сериозен подход за решаване на съществуващи противоречия между отделни страни-членки; идентифициране на подходящи мерки за предотвратяване или поне значително ограничаване производството и разпространението на дрога в Афганистан; развитието на умения за превенция, улавяне, отбрана и възстановяване от кибер атаки, и други, актуални за дневния ред на

Алианса аспекти”, темата за тактическите ядрени оръжия и други аспекти на съвременната международна сигурност.

Като основни проблемни аспекти на международната сигурност дисертантът е определил и и „вътрешнодържавните конфликти и страните със слаба държавност; заплахата от разпространение на оръжия за масово унищожение; организираната престъпност; слабостите в системата за социална интеграция на имигрантите, които могат да подтикнат към екстремизъм и насилие, енергийната сигурност, екологичните и климатични проблеми”.

Цялостното ми запознаване с дисертацията и автореферата на кандидата са основание да направя общият извод, че структурата и съдържанието отговарят на поставените от дисертанта задачи, че в представения за защита дисертационен труд се съдържат значителни научни и научно-приложни резултати, които биха могли да бъдат от полза както за научната общност, така и за ползване в практическа плоскост от ръководни обществени фактори и институции. Авторът аргументирано и обективно е дал цяла една концепция за проблемните сфери и бъдещото развитие на НАТО. Като основен извод дисертантът извежда необходимостта от мащабна трансформация на Северноатлантическия пакт, която да спомогне за решаването на някои от основните проблеми на сигурността, част от които бяха посочени по-горе.

В уводната част на дисертацията се аргументира необходимостта от изследването, както и основните акценти по отношение на необходимостта от трансформационни процеси в Северноатлантическия пакт. Анализират се някои проблемни звена в политиката на НАТО – чл 5, борбата с тероризма, наркопроизводството в Афганистан и т.н.

В първа глава се засягат проблемни сфери като отношението на НАТО към новите предизвикателства на сигурността, киберпрестъпността, проблемите в арабския свят и Близкия изток и по-конкретно – Ислямска държава и опасностите, които този политико-военен конгломерат би могъл да създаде за региона и Европа.

Във Втора глава се анализират проблеми като разширяването на НАТО, сложните и често нееднозначни връзки между Европа и САЩ, политиката на НАТО по отношение на Латинска Америка и други региони на света.

В Трета глава са засегнати редица проблеми пред сигурността, имащи асиметричен характер, които произтичат от тероризма, промените в

климата, енергийните политики, разпространението на оръжия за масово унищожение, организираната престъпност, епидемиите.

В четвърта глава са обследвани процесите на интеграция на България в НАТО, като е направен цялостен анализ на цитираните процеси. Разгледани са икономическите и чисто военни аспекти на участието на България. Специално внимание е отделено на рисковете които носят миграционните процеси през последните години и месеци, както икономически и социални, така и опасността от проникване на територията на България на радикални елементи главно от зоната на бойни действия където оперира т.нар. „Ислямска държава”

По отношение на приносните моменти в разработката, дисертантът е аргументирал задълбочено необходимостта от редакция на чл. 5 от Северноатлантическия договор, поради възможността за твърде широко тълкуване, което по мое мнение практически го обезмисля. Анализирани са взаимоотношенията между НАТО и Латинска Америка, като са ползвани непознати за българската латиноамериканистика източници. Направен е задълбочен анализ с последващи практически препоръки на основните нови предизвикателства пред сигурността и проблемните аспекти от дейността на НАТО: ислямският екстремизъм, тероризмът, разпространението на ОМУ, енергийната политика, миграционните процеси, като всички тези процеси са обхванати в тяхната логическа взаимовръзка.

Като критична бележка бих препоръчал на дисертантът да разшири бъдещите си анализи си по отношение на противоречията, които съществуват в НАТО, и по-конкретно между САЩ и редица европейски страни. Тези противоречия са особено забележими по отношение на Русия, украинската криза, енергийната политика, тероризмът, политиката в Близкия Изток и някои зони на Северна Африка. Итересен и открит според мен е въпросът доколко развитието на тези противоречия не биха довели при определени обстоятелства до сериозен конфликтен потенциал и поставянето под въпрос на неговото съществуване в днешната му институционална форма?

В заключение считам, че предложеният дисертационен труд от докторант Милена Йоцева - Кънчевска на тема: „Северноатлантическият договор между ценностното и кризисното разширяване на НАТО (трансформацията на НАТО)”, професионално направление 3.3 Политически науки е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научна степен “Доктор” според ЗРАСРБ и Правилникът за неговото приложение. Докторантът е представил един

задълбочен и обективен научен труд, като е успял в рамките на изложението да маркира основните предизвикателства пред съвременния свят в контекста на политиката и на Северноатлантическия пакт. В дисертацията има оригинални, актуални и значими научни и научно-приложни постижения, които представляват значим принос. По отношение на представеният от докторанта автореферат считам, че той също напълно отговаря на научните и технически критерии. Представените от докторанта статии са по темата на доктората и и също отговарят на научните критерии. Налице са необходимите основания да декларирам своята категорична положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научната степен “ДОКТОР”

София, 28 август, 2015

доц. дпн Минчо Христов